

Nr 191.

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med tillkännagivande att en i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln bebadad framställning angående tillbyggnadsarbeten å serafimerlasarettet icke kommer att föreläggas riksdagen; given Stockholms slott den 20 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag giva riksdagen tillkänna,

att proposition i det under punkten 97 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition omförmälda ärendet angående tillbyggnadsarbeten å serafimerlasarettet ej kommer att avlätas till riksdagen, i följd varav medel för berörda ändamål ej komma att erfordras på riksstaten för budgetåret 1925—1926.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Vid anmälan den 2 januari 1925 av de frågor, som tillhörde regleringen för budgetåret 1925—1926 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, hemställde jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående ändringsarbeten å serafimerlasarettet, för budget-

Ändrings-
arbeten å
serafimer-
lasarettet.

året 1925—1926 under åttonde huvudtiteln för ändamålet beräkna ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Denna min hemställan, som blev av Kungl. Maj:t bifallen, var närmast föranledd av en den 12 december 1924 avlåten skrivelse från 1919 års sjukhusbyggnadsakkunniga, d. v. s. de sakkunniga, vilka tillkallats för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning rörande karolinska institutets och serafimerlasarettets nybyggnadsfrågor.

I berörda skrivelse erinrade de sakkunniga om det åt dem genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 april 1922 givna bemyndigandet att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i fråga om, bland annat, sådana ändringsarbeten å serafimerlasarettets för sjukvården och dess drift nu använda byggnader, som för möjliggörande av lasarettets behöriga utnyttjande bleve nödvändiga, därest ett tilltänkt kliniskt centralsjukhus av närmare angiven omfattning komme till stånd. Efter att hava låtit utarbета ett detaljerat ombyggnadsförslag, slutande å en kostnadssumma av 2,482,000 kronor, förklarade de sakkunniga, att tiden icke medgivit dem att taga ståndpunkt till förslaget i alla dess detaljer, varför de för det dåvarande icke vore beredda att för Kungl. Maj:t framlägga fullständigt eller motiverat förslag i ämnet. Då emellertid den då ifrågasatta finansieringsplanen syntes framkomlig och bristerna å serafimerlasarettet ansågos vara av den art, att rent humanitära skäl gjorde det till en trängande nödvändighet, att de snarast avhjälpes, hemställde de sakkunniga, att ett belopp av 583,825 kronor måtte för ändamålet upptagas i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag i avvaktan på proposition i ämnet.

Den av de sakkunniga åberopade finansieringsplanen, enligt vilken skulle på statens del komma ett belopp av 583,825 kronor av den angivna totalkostnaden, innebär i korthet följande:

Kostnaderna utgöra omkring 2,500,000 kronor.

De i företaget intresserade parterna äro staten, Stockholms stad och Stockholms län.

Statens intresse hänför sig dels till lasarettets betydelse för undervisningen, dels ock till den sjukvårdande verksamhet, lasarettet utövar för sjuka, tillhörande andra delar av landet än Stockholms stad och Stockholms län.

Stockholms stads och Stockholms läns intressen äro knutna till den prestation, lasarettet lämnar dessa båda intressenter i form av dels klinisk sjukvård, dels poliklinikvård åt deras hemortsberättigade innevånare.

I detta avseende är enligt gällande kontrakt serafimerlasarettet skyldigt att till Stockholms stads förfogande ställa 200 platser å klinikerna, av vilka platser 100 äro avsedda för medellösa personer och de övriga för betalande patienter.

För medellösa, som vårdas å ovan angivna ackord, betalar Stockholms stad en dagavgift motsvarande lasarettets självkostnad.

För de betalande patienterna erhåller lasarettet en legosängsavgift, motsvarande den för allmän sal å stadens sjukhus fastställda, som för närvarande är 2 kronor 50 öre per dag.

Mellan Stockholms län och serafimerlasarettet är ett liknande avtal träffat men avser endast 100 platser.

Av de 425 sängar, som kunna tillhandahållas vid serafimerlasarettet, disponerar sålunda staden och länet 300, vadan lasarettet förfogar över 125 sängar för vård åt sjuka från andra delar av landet. I verkligheten är dock detta senare sängantal större, ity att vare sig staden eller länet helt kunnat utnyttja sina ackord.

Då man icke torde kunna räkna med att vare sig staden eller länet skola vara villiga att bidraga till andra kostnader än de, som avse sådana verkliga ombyggnadsarbeten, som gagna deras vårdtagare, har man endast räknat med bidrag till kostnader, som avse ombyggnad av poliklinikerna och köket jämte maskinhuset och badet. Dessa kostnader utgöra 1,124,800 kronor. Av denna summa har man räknat med att staden och länet skulle bestrida hälften eller 562,400 kronor, fördelat med 421,800 kronor på staden och 140,600 kronor på länet, vilken fördelning hänför sig till de intressen, staden och länet enligt ovanstående representera.

Utöver det belopp, varmed staden sålunda skulle bidraga, torde anledning föreligga att räkna med ett bidrag till huvudportalens flyttande till ett för stadsbilden bättre läge.

Utgående från ett bidrag motsvarande halva kostnaden eller 21,425 kronor, skulle stadens sammanlagda bidrag utgöra 443,225 kronor. Den andra hälften 562,400 kronor av här ovan senast angivna kostnader skulle bestridas av staten. Stadens och länets bidrag givas i form av räntefria lån att löpa, så länge lasarettets verksamhet fortgår å nuvarande plats.

Sedan ovannämnda kostnader bestritts på sätt här angivits, återstår att täcka 1,314,350 kronor, avseende förändrings- och förbättringsarbeten å klinikerna m. m.

Dessa arbeten äro dock i stort sett sådana, som kunna hänföras till de årligen återkommande underhållsarbetena, men som här blivit eftersatta och som därför nu måste utföras i ett sammanhang.

Dessa drift- och underhållskostnader böra därför utslås på dagkostnaderna för sjukvården. Detta kan även ske genom att för ändamålet upptages ett lån att amorteras under t. ex. 20 år. Den årliga annuiteten, utslagen på antalet sjukdagar, skulle därvid icke komma att överstiga 50 öre per sjukdag.

Genom en dylik anordning skulle såväl staten som staden och länet få medverka till amorteringen i en anslutning, som svarar mot vars och ens intressen. Vidare skulle härmed vinnas den fördelen, att lasarettet vid dess nedläggande icke vore belastat med ett högre investerat kapital än vad som svarade mot dåvarande värdet av byggnaderna.

Sammanfattning.

Kostnadssumman uppdelas sålunda:

1) för poliklinikerna	324,300 kronor	
» köket	478,400 »	
» maskinhuset	177,100 »	
» badet	c:a 145,000 »	1,124,800 kronor
2) för port och porthus	c:a 42,850 »	
3) övriga arbeten	1,314,350 »	
		<hr/> Summa 2,482,000 kronor.

Kostnad 1 bestrides sålunda:

$\frac{1}{2}$ av staten	562,400 kronor	
$\frac{3}{8}$ av Stockholms stad	421,800 »	
$\frac{1}{8}$ av Stockholms län	140,600 »	1,124,800 kronor

Kostnad 2 bestrides sålunda:

$\frac{1}{2}$ av staten	21,425 kronor	
$\frac{1}{2}$ av Stockholms stad	21,425 »	42,850 »

Kostnad 3 bestrides av serafimerlasarettet genom upptagande av lån . . . . .

1,314,350 »

Summa 2,482,000 kronor.

Anm. a) Stockholms stads bidrag (421,800 kronor + 21,425 kronor =) 443,225 kronor lämnas i form av ett räntefritt lån att löpa så länge serafimerlasarettets verksamhet fortgår å nuvarande plats.

b) Stockholms läns bidrag 140,600 kronor lämnas likaledes såsom räntefritt lån enligt samma grunder.

c) Statens bidrag till polikliniker m. m. (562,400 kronor + 21,425 kronor) lämnas i form av direkt statsanslag å cirka 583,825 kronor.

d) Serafimerlasarettet upptager ett 20-årigt amorteringslån å 1,314,350 kronor mot säkerhet av inteckningar i sin fastighet. Annuiteterna å detta lån utslås på sjukvårdskostnaden per underhållsdag, som därigenom skulle höjas med cirka 50 öre per dag.

Med hänsyn till de mycket svåra missförhållanden, som vidlåda serafimerlasarettets lokala anordningar — om vilka jag genom besök å ort och ställe för egen del övertygat mig — ansåg jag det vara av vikt, att något gjordes för tillgodoseende av de mest framträdande bristerna, och ansåg jag mig därför, utan att vilja taga ståndpunkt till den av de sakkunniga framlagda finansieringsplanen, böra hemställa om att i statsverkspropositionen reserverades ett belopp av 500,000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 29 januari 1925 framlade därefter de sakkunniga sitt definitiva förslag i ämnet. Efter påpekande och ytterligare framhållande av rådande missförhållanden i avseende å byggnader och utrustning i övrigt vid serafimerlasarettet, betona de sakkunniga, att de föreslagna ändringsarbetena äro oundgängligen nödvändiga för såväl vården av de sjuka som undervisningen under den tid, som kan förflyta, till dess ett nytt undervisningssjukhus står fullt färdigt, och hemställa, att Kungl. Maj:t måtte till 1925 års riksdag avlåta proposition därom, att riksdagen måtte — under förutsättning att för utförande av ifrågavarande ändrings- och förbättringsarbeten vid serafimerlasarettet särskilda bidrag komma att lämnas genom att *dels* Stockholms stad och Stockholms län till lasarettet bevilja räntefria lån, staden å 443,225 kronor och länet å 140,600 kronor, *dels ock* direktionen över serafimerlasarettet, efter därtill av Kungl. Maj:t på gjord ansökning erhållet medgivande och mot säkerhet av inteckning i lasarettets fasta egendom, upptager ett amorteringslån å 1,314,350 kronor att avbetalas under en tid av tjugu år —

såsom bidrag till arbetenas utförande bevilja ett extra anslag av 583,825 kronor, att eventuellt fördelas på två budgetår.

Vid de sakkunnigas förslag var fogad, bland annat, en reservation av generalfältläkaren F. Bauer, som ansett, att förslaget jämväl bort hava upptagit medel, 117,000 kronor, för anordnande av rum för enskilda och halv-enskilda patienter å kirurgiska avdelningen.

Över detta de sakkunnigas förslag hava yttranden infordrats från vederbörande myndigheter.

Byggnadsstyrelsen har i infordrat yttrande av den 5 februari 1925 tillstyrkt förslaget.

Direktionen över serafimerlasarettet betonar i yttrande av den 21 februari 1925 starkt behovet av förbättrade lokaler och anser de nu rådande bristfälligheterna så stora, att de hos allmänheten kunna menligt inverka på lasarettets anseende som sjukvårdsanstalt. Direktionen biträder de sakkunnigas förslag och giver vidare sin anslutning till det tillägg till förslaget, som innefattas i generalfältläkaren Bauers reservation. Dessutom tillstyrker direktionen den framlagda finansieringsplanen. Visserligen — säger direktionen — skulle lasarettet därigenom betungas med avsevärd skuld, men större delen därav skulle på föreslaget sätt förräntas och amorteras under loppet av den tid, lasarettet beräknades fortfarande vara i verksamhet, och återstoden av skulden skulle åtnjutas räntefritt. Endast med denna återstod, 583,825 kronor, skulle de kapitaltillgångar förminskas, med vilka lasarettet eventuellt kunde komma att bidra till det nya sjukhuset.

I avseende å det lån å 1,314,000 kronor, som skulle av lasarettet upptagas mot säkerhet av inteckning i fastigheten, räknar direktionen med en annuitet av cirka 105,000 kronor, varav skulle på varje underhållsdag belöpa 60 öre. Enligt finansieringsplanen skulle såväl staten som staden och länet medverka till amorteringen av lånet i en omfattning, som svarade mot vars och ens intresse. Direktionen tolkar detta uttryck så, att staden och länet skulle svara en var för alla sina sjuka, men påpekar, att det även kan tolkas så, att därmed avses allenast stadens och länets *medellösa* sjuka, för vilka enligt avtal med serafimerlasarettet staden och länet äro ersättningsskyldiga, i vilket sistnämnda fall ansvaret för alla övriga sjuka skulle drabba staten. Utgår man från ovan angivna dagsiffra av 60 öre, en medelbeläggning av 90 procent å hela antalet sängplatser och samma procentuella fördelning av underhållsdagarna, som under tiden 1 juli 1923—30 juni 1924 ägt rum, skulle för länets amortering den årliga kostnaden uppgå, enligt förstberörda fördelningsgrund för Stockholms stad till cirka 38,000 kronor, för Stockholms län till cirka 25,000 kronor och för staten till cirka 42,000 kronor samt enligt den andra fördelningsgrunden för Stockholms stad till cirka 20,800 kronor, för Stockholms län till cirka 14,800 kronor och för staten till cirka 69,400 kronor.

Direktionen hemställer i anslutning härtill, att Kungl. Maj:t måtte medgiva,

att utöver de av de sakkunniga föreslagna arbetena måtte i enlighet med det av generalfältläkaren Bauer förordade förslaget å lasarettets kirurgiska klinik inredas ett antal enskilda sjukrum för en kostnad av 117,000 kronor,

att till förräntning och amortering av denna summa måtte uppbäras tillägg i sjukvårdsavgifterna å dessa rum med högst 3 kronor per dag för sängplats i enskilt rum och 2 kronor i halvenskilt rum,

samt att lasarettets fastighet nr 8 i kvarteret Pilträdet måtte intecknas, utöver redan beviljade inteckningar å tillhopa 250,000 kronor, för ett sammanlagt belopp av 1,250,000 kronor, eller, om Kungl. Maj:t lämnade tillåtelse jämväl till inredande av nyssberörda enskilda sjukrum, 1,350,000 kronor; i båda fallen med ränta, och att samtliga dessa inteckningar, i den ordning så funnes lämpligt, måtte få läggas som säkerhet dels för amorteringslånet, dels ock, om så erfordrades, för någon del av det belopp, som erlagts i köpeskilling för fasta egendomen nr:is 2, 3 och 4 i kvarteret Pilträdet.

I infortrat utlåtande av den 27 februari 1925 har justitiekanslern förklarat sig sakna anledning avstyrka direktionens hemställan, i vad anginge intecknande av serafimerlasarettets fasta egendom.

Efter hörande av Stockholms stads hälsovårdsnämnd, drätsel-nämnd och stadskollegium hava stadsfullmäktige enligt beslut den 9 mars 1925 förklarat sig villiga att för ifrågavarande ändrings- och förbättringsarbeten vid serafimerlasarettet mot säkerhet, som av drätsel-nämnden kan godkännas, lämna ett räntefritt lån om högst 443,225 kronor under följande villkor:

1) att staten och Stockholms läns landsting bestrede så stor del av kostnaderna för arbetena i fråga, som av de sakkunniga föreslagits,

2) att de till en kostnad av 1,314,350 kronor beräknade ändringsarbeten, vilka skulle utföras med av serafimerlasarettet upplånade medel, bleve verkställda,

3) att stadens lån återbetalades senast med utgången av det år, under vilket serafimerlasarettets verksamhet å dess nuvarande plats nedlades eller staden funne sig icke böra längre utnyttja sin rätt till vissa vårdplatser å lasarettet,

4) att överenskommelse träffades mellan hälsovårdsnämnden och lasarettets direktion i fråga om kontrollen av att gällande bestämmelser angående stadens rätt att disponera visst platsantal å lasarettet iakttoges,

5) att behandlingen på lasarettets polikliniker allt framgent skulle vara kostnadsfri, samt

6) att Kungl. Maj:t medgäve, att de för ändamålet erforderliga medlen anskaffades genom upplåning för amortering på högst 20 år.

Stadsfullmäktiges beslut i ärendet har av överståthållarämbetet med tillstyrkande yttrande av den 14 mars 1925 överlämnats till Kungl. Maj:t. Ärendet inkom till ecklesiastikdepartementet samma den 14 mars.

Såsom jag nyss antytt, hava förhållandena i avseende å serafimerlasarettets lokaler synts mig sådana, att jag funnit det högeligen önskligt, att något

kunde från statens sida göras för avhjälpande av de mest framträdande bristerna. I och med att ett visst belopp blev i statsverkspropositionen beräknat i avvaktan på ärendets vidare utredning, kan emellertid icke anses, att någon ställning tagits till den av de sakkunniga uppgjorda finansieringsplanen. Jag hade helst sett, att det varit möjligt att nu genomföra de viktiga samt för sjukvården och undervisningen mest oundgängliga arbetena — de som avse poliklinik, kök, maskinhus och bad — men att övriga arbeten fått tillsvidare anstå, och detta så mycket mer som frågan om det nya stora centralsjukhuset inom en mycket nära framtid torde bliva aktuell. Det har nämligen icke synts mig ändamålsenligt, att, då ett stort förslag till ett nytt sjukhus, avsett att ersätta det nuvarande serafimerlasarettet, snart är att införfänta, nu vidtaga allt för genomgripande förändringar i avseende å lasarettets nuvarande lokaler och över huvud icke sådana, som ej under övergångstiden visa sig vara oundgängligen nödvändiga för sjukvården och undervisningen. Frågorna om det nya sjukhuset och underhållsarbetena å det gamla synas mig, när dessa senare givits den omfattning, som skett, lämpligen böra skärskådas i ett sammanhang.

För att få det föreliggande förslaget realiserat, har man ansett en medverkan från Stockholms stads sida för finansieringen vara nödvändig. Frågan synes mig emellertid ligga i ett i viss mån annat läge genom det beslut, som av Stockholms stadsfullmäktige fattats. Vid stadsfullmäktiges beslut att bidra till förslagens genomförande är nämligen fogat, bland andra, det villkoret att samtliga de av de sakkunniga angivna ändringsarbeten bliva verkställda, sålunda jämväl de arbeten, i fråga om vilka jag anser ett uppskov i avvaktan på närmare prövning försvarligt.

Jag vill slutligen erinra om att det sista av de över de sakkunnigas förslag infortrade yttrandena inkom till ecklesiastikdepartementet först den 14 mars 1925 och att det icke varit möjligt att inom den för propositioners avlåtande till riksdagen föreskrivna tiden medhinna att verkställa någon ytterligare utredning i frågan.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes giva riksdagen tillkänna,

att proposition i det under punkten 97 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition omförmälda ärendet angående tillbyggnadsarbeten å serafimerlasarettet ej kommer att avlätas till riksdagen, i följd varav medel för berörda ändamål ej komma att erfordras på riksstaten för budgetåret 1925—1926.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla, och skulle skrivelse av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gustaf Ödmann.